

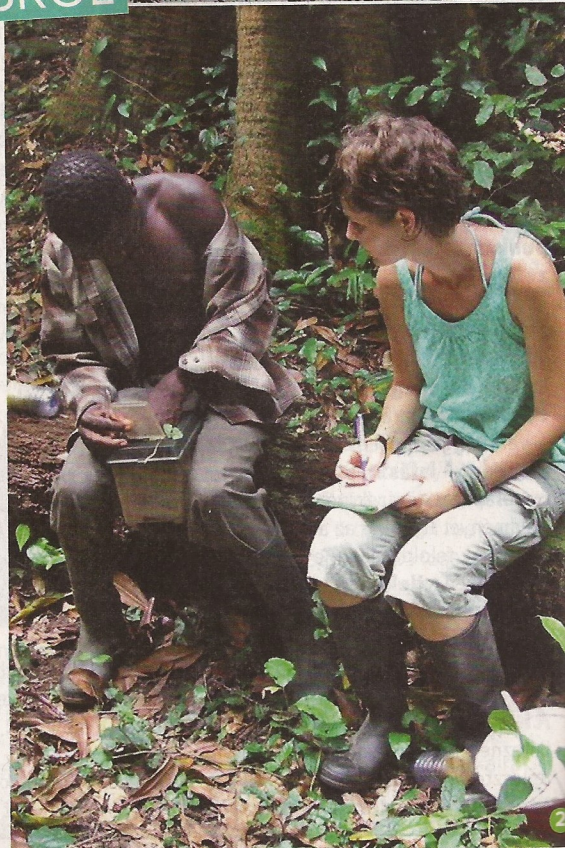

ÖNKÉNTESK TANULÁSRÓL, TANÍTÁSRÓL

TÁVOLI VILÁGOK

és az önismeret

Az önkénteseket sokan afféle csodabogaraknak gondolják, akik nem tudnak a szabad idejükkal mit kezdeni, ezért a „segítésbe” menekülnek. Valójában a legtöbb önkéntes elsősorban „önmagáért” indul el távoli világokba: régi vágyak nyomában, az önfejlesztés és az értelmes munka lehetőségét keresve.

Rendes Nikolett biológusnak tanult, és különösen a trópusi ökológia érdekelt. Az Afrika-vonzalom gyerekkora óta élt benne, az ELTE-n tanult afrikánisztikát is. Ghánába „békászni” ment, illetve adatokat gyűjteni a hagyományos „árnyas természetéről”. Valójában ez a három hónapos út volt az Afrika-szerelem első fellobbanása.

– Az érdekelt, hogyan működik a fenntartható gazdálkodás, amikor nem egyféle növényt termelnek nagy ültetvényeken, hanem vegyesen: legtöbbet az esős évszakban, másféléket a szárazban, és így egész éven át van változatos élelem és bevétel. Amíg a gyarmatosítók meg nem jelentek, az afrikai emberek ilyen vegyes kultúrákban termeltek. Egy magyarokból és ghánaiakból álló lepkészcsapattal jutottam ki Ghánába, ahol békák megfigyelésén alapuló kutatást folytattam. A békák, mivel nagyon érzékeny a bőrük, jelzik a környezeti változásokat – ahol nagy fajtagazdagságban megélnek, ott még tiszta és természetes a környezet. Egy helyi természetvédelmi civil szervezettel is dolgoztam együtt. Próbáltam bejelentkezni a legnagyobb fairtrade (méltányos kereskedelem – *a szerk.*) kakaótermelő szövetkezethez is, de végül kistermelőkkel találkoztam a Kakum Nemzeti Park régiójában. Úgyhogy amikor nemrég az Afrika Napokon „kakaós foglalkozást” tartottam a gyerekeknek, saját élmények alapján mesélhettem arról, milyen a kakaóbab, és hogyan szüretelik.

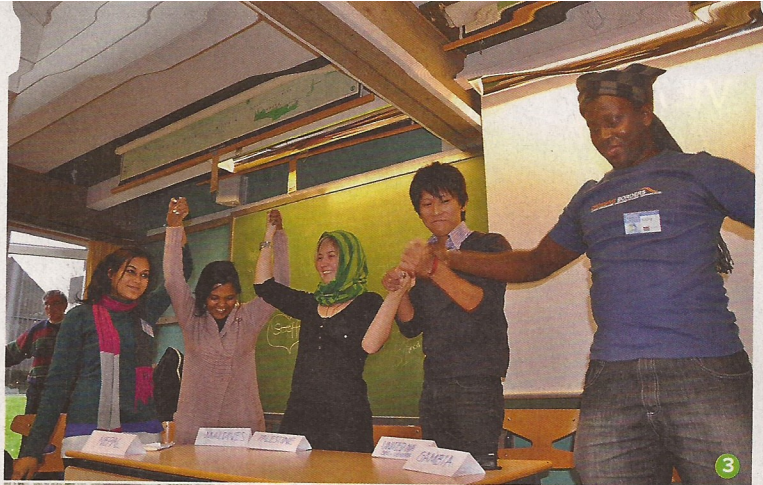
Afrika olyan volt, mintha hazatértem volna. Nem is értettem, miért szólogatnak utánam: „obroni” – ezt a szót használják a fehér emberre. Négy év múlva Guineában is dolgoztam egy évig. Keresem azóta is a lehetőséget, hogy visszamehessek Afrikába a fenntartható mezőgazdaságot tanulmányozni. Olyan ott a klíma, hogy a mangó magról ültetve négy év alatt termőre fordul – nálunk egy gyümölcsfának ehhez tíz év kell. E gazdagság ellenére Afrika nem tud virágozni, mert a kincseit elherdálják a – többségében külföldi – befektetők: kiviszik a nyersanyagot, cserébe felmutatnak valami mondvcsinált fejlesztést, ami sokszor inkább árt, mint használ. A gigantikus monokultúras ültetvényeken intenzív gazdálkodással eleinte nagy haszonnal lehet termelni, de aztán kezdődnek a környezet kizsákmányolásából eredő problémák. Fenntartható mezőgazdasággal állandó hozamot lehet elérni, hosszú távon, kisebb mennyiségben. Mégis, Guineában például a francia agrárkutatások még mindig a nagyüzemi rizstermelésre koncentrálnak. A fenntartható „árnyas ültetvény” ezzel szemben úgy néz ki, hogy például kávé mellé banánt, maniókát, ananászt ültetnek, és meghagynak néhány nagy fát. A kutatásaim során ilyen ültetvényeken találtam még fokozottan veszélyeztetett erdei állatfajokat is.

Most globális neveléssel foglalkozom, civil szervezetekkel dolgozom együtt, kijárok a bicskei menekülttáborba is, ahol önkéntesként gyerekeknek tartok kézműves foglalkozásokat. A gondolkodásomon, értékrendemen sokat formált Afrika: megtanultam megbecsülni, hogyha megnyitom a csapot, folyik a víz, és nem kell a fejemen cipelni kilométerekről, kannákban. Szeretem beépíteni a gyerekeknek szóló beszámolóimba, hogy ezekre a kincseinkre vigyázni kell, mert a mi itteni viselkedésünk azoknak a sorsára is kihat, akik nélkülözik ezeket. Hiszen globális világban élünk.

KI A MEGSEGÍTETT?

Molnár Kata „inspiráló emberek” közt nőtt föl, akik közt természetessé lett benne a vágy az élethosszig tanulásra, és a nyitottság gyakorlása napi feladat volt.

– Nem hiszek abban, hogy valaki pusztán önzetlenségből megy el önkéntesnek – vallja. – Mert már csak az érzés, hogy valakivel jót tettünk, bőségesen kárpótol az esetleges áldozathozatalért,

- 1 Rendes Nikolettet az Afrika-szerelem vitte Ghánába
- 2 A békák kutatásával a környezeti károkat tanulmányozta
- 3 Molnár Kata (középen) Bali szigetén önkénteskedett
- 4 Lovassy Kata egy karibi szigeten végez környezeti nevelést

nem véletlenül lehetett Kambodzsában árvaházbizniszt építeni arra, hogy emberek fizetni is hajlandók a hasznosság és a humánus ételért. Úgyhogy számomra nagy kérdés, hogy valaki miért megy önkénteskedni, és az is, hogy valódi segítség-e elmenni egy idegen világba rövid időre, majd otthagyni azokat, akikben érzelmi kötődést ébresztettünk.

Kata előbb szabad bölcsészett, aztán egy dániai népfőiskolán nemzetközi tanulmányokat hallgatott, majd Svédországban szerzett mesterdiplomát. A Védegylet és az Artemisszió Alapítvány önkénteseként végzett globális nevelési projektek meg erősítették benne az érdeklődést a nemzetközi fejlesztés iránt. Etiópiába egy nemzetközi kutatóintézet gyakornokaként került, mostanában a Jordán folyó menti országok együttműködésével foglalkozik – ezt a szakmát újabban „vízdiplomáciának” nevezik. Indonéziába egy nagyszerű lehetőség kihasználása vitte: a Darasiswa ösztöndíj keretében polinéz táncokat tanulhatott Bali szigetén 2011-ben.

– Bali turistaparadicsom, amely az igazi, barázdált arcát nem mutatja meg a hamar továbbálló külföldinek. Rengeteg szabadidőm volt, és tudatosan kerestem olyan lehetőségeket, amelyek segítségével mélyebben beleláthatok az emberek mindennapjaiba, gondolkodásmódjába. Figyelmembe ajánlották a testi és szellemi fogyatékosokkal élők iskoláját, ahol gyerekekkel és felnőttekkel is foglalkoznak hetente 3-4 nap. Balin a fogyatékosokat betegnek tekintik és kitaszítják, és a szegregáció borzasztó hátrány egy olyan országban, ahol a társadalom alapegysége a nagycsalád. Mivel sokféle fogyatékosokkal élők voltak ott együtt, igyekeztünk személyre szabott fejlesztéseket tartani – ami sokszor csak annyit jelentett, hogy sikerült felkelteni az érdeklődésüket. Megtanultam tőlük az apró sikerélmények örömét, a lassú változások értékelését. Sokat fejlődtem a másokkal való együttműködésben, az idegen helyzetekhez való alkalmazkodásban – ezek a legfontosabb készségek az életben. És amellet, hogy velük foglalkoztam, kutattam és filmet is készítettem – nagyon jól éreztem magam.

GLOBÁLIS NEVELÉS EGY SZIGETEN

Lovassy Kata 2010-ben végzett a Corvinus Egyetemen. Mivel mindig is volt benne kalandvágy, állásbörze böngészése helyett beírta a keresőbe: önkéntesség, Afrika. Talált is egy nemzetközi szervezetet (DRH One Word Institute), ahol pár hónapos felkészítés után lehetőség nyílt hat hónapra Mozambikba jelentkezni. Az afrikai kaland még inkább fölélesztette az idegen világok megismerésének vágyát: jeletkezett Saint Vincent szigetére oktatási koordinátornak. Saint Vincent és a Grenadine-szigetek: önálló állam a karibi térségben, Kuba, Haiti környékén. A vulkáni működés miatt nagyon jó a talaj, de Saint Vincent lakóinak nagy keresztje a marihuanatermesztés – a sziget a drogkereskedelem egyik forrása.

– A Richmond Vale Academy 2007 óta működik, olyan, mint ha a Waldorf-képzés felnőtt verziója volna – mutatja be munkahelyét Kata –, diákjaink a világ különböző földrészeiről érkeznek. Én elsősorban egy környezetvédelmi projektet viszek, amely a globális klímaváltozáshoz alkalmazkodó, fenntartható, önellátó gazdálkodást és életformát tanít. Amikor elkezdtem a 8-10 fős csoportjaimmal dolgozni, kihívást jelentett, hogy a diákjaink felnőtt emberek, akik komoly állást hagytak ott a tanulásért. Mint előadó és koordinátor, témafelvezetést tartok, majd felosztjuk rész témákra az anyagot, és azokat a diákok maguk dolgozzák ki. Az iskola klímaközpont is: az organikus kertünkben természetközeli gazdálkodást folytatunk, komposztálunk, gyűjtjük az esővizet, termelünk biogázt, méhészkedünk. A megszerzett tudást kivisszük a környező falvakba, iskolákba, klubokba, és próbáljuk a helyieket is bevonni, hiszen az időjárás szélsőségei képeben ők is szembesülnek a légköri változásokkal. Tavaly karácsony körül például olyan erős esőzés volt, hogy házakat mosott el. Szervezünk hulladékgyűjtéseket, egy iskolában használt gumikból építettünk játszótérrel. A fiatalokat megismertetjük az egészséges táplálkozás elveivel. Elültetünk tízezer moringafát a helyiek segítségével – ez a növény tápanyagokban hihetetlenül gazdag –, jó lenne, ha vadkender helyett ezeket táplálná ez a gazdag föld.

Ha ön is önkéntesnek állna

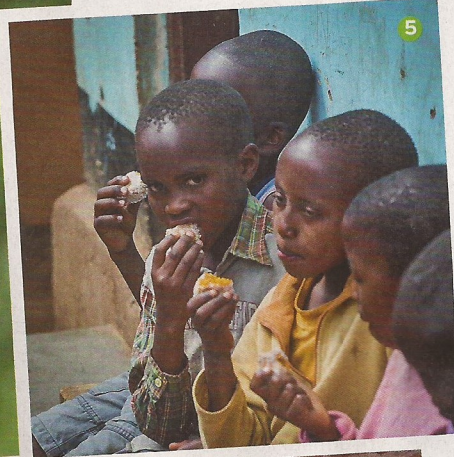
Hazai és külföldi önkénteseket toborzó szervezetek honlapjai:

www.drh-norway.org | www.afrikaert.hu/hu | www.vedegylet.hu
www.hand.org.hu | www.darmasiswa-kemdiknas.blogspot.hu

További linkgyűjtemény: <http://www.onkentes.hu/>

5 Szöbölödi Margit árva gyerekei egész héten várják a mézes sütitket

6 Az Afrikáért Alapítvány humanitárius turistái segítettek fölépíteni Margónak a kemencét a namangai iskola mellett

HÁLA A MÉZES SÜTIKÉRT

Szöbölödi Margit a 62. születésnapját Namangában, Kabati doktor tanzániai árvaházában ünnepelte. Nagyfiai hiányolni fogják karácsonykor is, mert január közepéig marad. Az egyikük így búcsúzott tőle a Facebookon: „Édesanyám 40 év egészségügyben végzett munka után elindult ma egy tanzániai árvaházba önkénteskedni! Büszke vagyok rá!” Margó a születésnapjára megajándékozta a namangai iskolásokat egy kemencével, amit maga épített fel. Hetente egyszer a saját költségén 30-40 főre süti a süteményeket, és eteti az árvákat meg az iskolásokat, akik korábban nem láttak még ilyesmit.

– 2012-ben léptem először afrikai földre, de harminc éve álmodtam arról a pillanatról. Amikor munkába álltam az egészségügyben, volt egy kétéves szerződésem Líbiába, de a kiutazás végül meghiúsult. Elkezdtem dolgozni szakasszisztensként az Amerikai úti idegsebészeten, és elhatároztam, hogy amint nyugdíjas leszek, megkeresem a módját, hogy valami hasznos munkát végezhessenek Afrikában. Jelentkeztem több civil szervezetnél is, és végül az Afrikáért Alapítványnál találtam fogadókészségre. A kemenceépítést idehaza tanultam meg, és a namangai iskola mellett is felállítottam egyet kis segítséggel. A környéken pásztorkodó gyerekek gyűjtik a fát, és hálásan lesik, mikor készül el a mézes sütemény. Igazi kenyeret nehéz itt sütni, mert nincs igazán jó élesztő. Az árvaházat a falu orvosa, Kabati doktor a saját költségén, illetve az Afrikáért Alapítvány támogatásával tartja fenn, de az iskolát is segítik adományokkal, önkéntesekkel, most éppen egyenruhára gyűjtenek. Miután befejeztem a kemenceépítést, épp elment az egyik önkéntes tanító, úgyhogy én is bekapcsolódtam a tanításba: technikaórákat tartok – gyöngyöt fűzünk, köveket festünk, Mikulás-ajándékokat készítünk –, és a szünet végéig korrepetálom is a gyerekeket. Tanulok tőlük és a maszáj asszonyoktól szuahéliül, már alkudozom is a piacon, ahol ismerősként köszöntenek. A fiam biztosan hiányolnak karácsonykor, de ezzel a sok drága árvagyerekekkel majd megvigasztalodom.

Mihalicz Csilla